

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 1156/13</i>
------------------	------------------------

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **18 grudnia 2013 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Mirosław Szwagierczak (spr.)
	Sędziowie:	SSA Ewa Madera SSA Alicja Podczaska
	Protokolant	st.sekr.sądowy Anna Budzińska

po rozpoznaniu w dniu **18 grudnia 2013 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **C. C.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o przyznanie jednorazowego ekwiwalentu w wysokości 120.000 zł

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku **Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu**

z dnia **13 czerwca 2013 r.** sygn. akt **III U 327/13**

u c h y l a zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z dnia 12 lutego 2013 r. i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania bezpośrednio temu organowi rentowemu.

Sygn. akt III AUa 1156/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 lutego 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział

w R. odmówił C. C., „prawa do wypłaty jednorazowego ekwiwalentu za przepracowany 15 – letni okres pracy” – gdyż przepisy „nie przewidują możliwości przyznania żadnych odszkodowań ani ekwiwalentów za przepracowane lata pracy – w związku z czym brak jest podstaw prawnych do przyznania wypłaty takich świadczeń”.

Na skutek odwołania C. C. sprawę rozpoznał Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Tarnobrzegu, który wyrokiem z 13 czerwca 2013 r. oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy swoje orzeczenie oparł na następujących ustaleniach i wnioskach; C. C., ur. (...) złożył w dniu 5.04.2011r. wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Do wniosku dołączył dokumenty potwierdzające okresy zatrudnienia i służbę wojskową w wymiarze 15 lat i 15 dni łącznie. Decyzją z dnia 13.04.2011r. organ rentowy wskazując na treść przepisów art. 27 i 28 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS odmówił przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury.

Odwołanie wnioskodawcy zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu w sprawie III U 665/11.

Na staż ubezpieczeniowy wnioskodawcy składają się:

- okres od 2.07.1964r. do 30.04.1966r. zatrudnienie w (...) w W.,
- okres od 23.06.1966r do 1.07.1967r. – zatrudnienie w Hucie (...),
- okres od 7.07.1967r. do 28.02.1977r. – zatrudnienie w Zakładach (...) S.A.,
- okres od 2.01.1971r. do 16.12.1972r. - służba wojskowa,
- okres od 3.11.1977r. do 31.05.1980r. - zatrudnienie w (...) (okoliczności bezsporne).

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w dniu 7.12.2011r. w sprawie III AUa 704/11 oddalił apelację wnioskodawcy od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z 22.09.2011r. Skarga kasacyjna wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 7.12.2011r. została odrzucona – postanowienie z 3.10.2012r. sygn. akt III U K 25/12.

Sąd zważył, że prawomocnym wyrokiem z dnia 22.09.2011r. sygn. akt III U 665/11 Sąd Okręgowy oddalając odwołanie stwierdził, że wnioskodawca nie spełnił przesłanek wynikających z przepisów art. 27 i 28 ustawy emerytalno – rentowej.

Zgodnie z przepisem art. 3 ustawy emerytalno – rentowej, świadczenia określone w ustawie obejmują:

1. emeryturę,
2. rentę z tytułu niezdolności do pracy, w tym rentę szkoleniową,
3. rentę rodzinną,
4. dodatek pielęgnacyjny,
5. dodatek do renty rodzinnej dla sieroty zupełnej,
6. zasiłek pogrzebowy.

Ponieważ w cytowanym przepisie art. 3 ustawy emerytalno – rentowej wymienione są wszystkie świadczenia przysługujące z ubezpieczenia społecznego

z racji ziszczenia się ryzyka socjalnego, tzn. osiągnięcia wieku emerytalnego, niezdolności do pracy w ramach istniejącego stosunku prawnego pomiędzy ubezpieczonym a ZUS. Nie zostało wymienione świadczenie w postaci ekwiwalentu za lata pracy w sytuacji, gdy były one niewystarczające do przyznania emerytury – konstatuje Sąd Okręgowy, oddalając odwołanie na podstawie przepisów art. 477¹⁴ § 1 kpc, gdyż brak jest podstaw do jego uwzględnienia.

W apelacji od tego wyroku, nie precyzując zarzutów, C. C. domagał się „wyłaty ekwiwalentu za 15 lat pracy dlatego, że zakład pracy płacił za mnie ubezpieczenie do ZUS”.

Organ rentowy nie odniósł się do apelacji.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna, aczkolwiek z przyczyn zasadniczo różnych od twierdzeń apelanta.

1/ W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych stosuje się przepisy kodeksu postępowania administracyjnego chyba, że przepisy dotyczące ubezpieczeń ustalają odmienne zasady postępowania w tych sprawach (art. 180 kpc).

Oznacza to, że przepisy o ubezpieczeniach społecznych mają pierwszeństwo przed przepisami Kodeksu jedynie o tyle, o ile zawierają odrębności w stosunku do uregulowań zawartych w Kodeksie (patrz: art. 124 ustawy z dn. 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS oraz art. 1234 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych). W pozostałym zakresie organ rentowy obowiązany był do stosowania wprost przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego.

2/ Zgodnie z przepisem art. 83 s.u.s. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydano decyzję w zakresie indywidualnych spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych. Przez sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych rozumie się sprawy wynikające z przepisów o ubezpieczeniach społecznych i ubezpieczeniu rodzinnym, o emeryturach i rentach dotyczące odszkodowań przysługujących w razie wypadków pracowniczych oraz chorób zawodowych, a także sprawy dotyczące innych świadczeń wypłacanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z funduszy przeznaczonych na ubezpieczenia społeczne (art. 180 § 2 kpa i art. 476 § 2 i 3 kpc).

Problematykę zaopatrzenia emerytalno – rentowego reguluje ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. W zakresie przedmiotowym ustawa ta reguluje warunki nabywania prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnego i rentowego (art.1 ustawy). Z kolei świadczenia określone w ustawie obejmują: emeryturę, rentę z tytułu niezdolności do pracy w tym rentę szkoleniową, rentę rodzinną, dodatek pielęgnacyjny, dodatek dla sieroty zupełnej, zasiłek pogrzebowy (art. 3).

3/ Przedmiotem postępowania przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych są sprawy indywidualne z zakresu ubezpieczeń społecznych. W związku z tym wszczęcie postępowania w sprawie, która nie jest sprawą z zakresu ubezpieczeń społecznych (w/w szerokim znaczeniu) prowadzi do bezprzedmiotowości postępowania oraz jego umorzenia (art. 105 kpa).

4/ Żądanie p. C. C. przyznania mu „prawa do wypłaty jednorazowego ekwiwalentu za przepracowany 15-letni okres pracy, w kwocie 120.000 zł” nie podlegało i nie podlega załatwieniu w drodze decyzji organu rentowego, gdyż nie jest to sprawa z zakresu ubezpieczeń społecznych. Zaś postępowanie wszczęte takim żądaniem powinno ulec umorzeniu na podstawie art. 105 § 1 kpa (bez względu na powody dla których p. C. C. wystąpił z takim żądaniem).

Inaczej mówiąc; żądanie wnioskodawcy nie dotyczy sprawy, która co do jej istoty podlega rozstrzygnięciu przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych

w formie decyzji zaskarżalnej odwołaniem do Sądu Ubezpieczeń Społecznych (patrz: art. 83 s.u.s. oraz art. 477⁹ kpc). Prawo do „jednorazowego ekwiwalentu w kwocie 120.000 zł” istnieje tylko w przekonaniu wnioskodawcy i już dlatego postępowanie wywołane wnioskiem z dnia 23 stycznia 2013 r. (v. – k. 49 akt ZUS) dotknięte jest bezprzedmiotowością. Li tylko dopełnieniem tej konstatacji jest stwierdzenie, że (ewentualne) prowadzenie sprawy o charakterze cywilnym, która nie została przekazana do właściwości Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, przesądza o bezprzedmiotowości postępowania (por. wyrok NSA z 25.05.1983 r., SA/Wr 185/83, ONSA 1983, Nr 1, poz. 37). Wszak Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest instytucją upoważnioną do wypłacania „zadośćuczynienia”, czy „innych świadczeń cywilnych” ale jest państwową jednostką organizacyjną powołaną w celu realizacji przepisów o ubezpieczeniach społecznych (art. 66 i art. 68 s.u.s. oraz por. odpowiednio uzasadnienie wyroku S.A. w Rzeszowie z dnia 18 grudnia 2013 r. – sygn. III AUa 1149/13).

5/W świetle tego co powiedziano wyżej należy przyjąć, iż decyzja z 12 lutego 2013 r. jest czynnością prawną nieistniejącą (por. uchwała (7) SN z 18.11.1982 r. – III CZP 26/82 oraz E. Sładkowska: „Wydanie decyzji administracyjnej bez podstawy prawnej lub z rażącym naruszeniem prawa w ogólnym postępowaniu administracyjnym” – Lex 2013). Co uzasadnia odmowę jej respektowania, gdyż przedmiot, który ją podjął nie miał zdolności do merytorycznego prowadzenia postępowania.

Trzeba przy tym pamiętać, że sąd ubezpieczeniowy w postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, skupia się przede wszystkim na wadach decyzji wynikających z naruszenia prawa materialnego, zaś wady formalne decyzji organu rentowego bierze pod rozwagę w stopniu, które decyzję tę dyskwalifikują jako przedmiot odwołania (por. uchwała SN z 3.02.2012 r. – II UK 271/11).

I dlatego odwołanie C. C. od decyzji z dnia 17.02.2013 r. winno ulec odrzuceniu z mocy art. 199 § 1 p. 1 kpc (patrz: post. SN z 19.06.1990 r. – II UKN 105/98) – bez zajęcia merytorycznego stanowiska co do zasadności (bezzasadności) żądania wnioskodawcy w świetle norm prawa ubezpieczeń społecznych. A skoro Sąd I instancji wydał wyrok, mimo braku przesłanki procesowej, to postępowanie jest nieważne (art. 379 pkt 1 kpc), co Sąd II instancji musiał wziąć pod rozwagę z urzędu (§ 1 art. 378 kpc).

Stwierdzenie nieważności postępowania (art. 386 § 2 kpc) uzasadnia zastosowanie, w rozpatrywanym przypadku, ust. 477^{14a} kpc, na podstawie którego to przepisu uchylono zaskarżony wyrok jak i poprzedzającą go decyzję organu rentowego – skupiając się na wadach tej decyzji wynikających z naruszenia prawa materialnego, gdyż sąd nie ma tu możliwości badania wprost tej decyzji wedle przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego.

W sprawie mamy doczynienia z tzw. nieaktem, czyli czynnością prawną nieistniejącą. Stąd dla uchylenia jego skutków nie zachodzi konieczność, zdaniem Sądu Apelacyjnego, stwierdzenia jego wadliwości w trybie administracyjnym, a jedynie konieczność usunięcia go z porządku prawnego (na co zezwala wyżej cyt. art. 477^{14a} kpc).

Reasumując orzeczono jak w sentencji.